

Departementet for Familie og Justitsvæsen
Imaneq 4
Postboks 260
3900 Nuuk

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut Inatsisissaattut siunnersuut pillugu tusarniaanermut akissut

Pingaarnersaatigut siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut Inatsisissaattut siunnersuummi siunertaasut taperserpagut, tassani pingaartinneqarmat ilatsiinnarnermut taarsiullugu inuit suli sulisinnaassuseqartutut nalilerneqartut annermik suliffissarsissuttarnissaat.

Pingaartutut isigaarput isiginninnerup allanngortinnissaa inuit pisinnaasaat aallaaviginerulerlugit, tassani isiginerulerlugit innuttaasut ataasiakkaat nukii unammisassaallu, innuttaasut ataasiakkaat sulisinnaalissagunik suut amigaatiginerat isigivallaarunnaarlugu.

Paasivarput tusarniaanermut atortut nassiunneqartut tusarniaanerup nalaani allanngortinneqarsimasut, sumiiffimmi siusinaartumik pensionisiaqarneq pillugu ataatsimiititaliaqaler-nissamat siunnersuut peerlugu, tusarniaanermullu atortut nutarteqqaallannguarnagit tusarniaavigineqartunut nassiullugit. Taamatut periuseqarneq eqqarsarnartoqartipparput aamma siunnersuutigerusupparput, tusarniaanermut atortut nutartikkat malinnaatillugit nassiunneqartalissasut. Sumiiffinni siusinaartumik pensionisiaqarneq pillugu ataatsimiititaliai akuersinermi assigiiaarnerusumik periuseqalernissaq eqqarsaataamat eqqumiigaarput, tunngavilersuutit itinerusut siunnersuummit peerneqarsimammata tusarniaanerup ingerlanerani.

Kommuneqarfik Sermersuumi ernumanartutut isigaarput, siunnersuut nalinnaasumik suliffissarsiuussinermut pilersaarummut suliffeqarnermullu atassuteqarpassinngimmat. Minnerunngitsumik eqqarsaatigalugu, naapertuutussaagaluarmat siusinaartumik pensionisiallit amerlisarnaveersaarnissaat sulinnarnissaannut suliniutinik pilersitsiortornikkut.

Siunnersuummut oqaaseqaatini nalinnaasuni titarnertaaq 2.1.3-miittuni oqaatigineqarpoq, innuttaasut amerlassusaannut naleqqiullugu siusinaarlutik pensionisartut amerlassusaat kommunini tamani assigiikannertariaqartoq, isumaqartoqarmat inuiaqatigiinni napaatit il.il. assigiiaartut. Amerlassutsit assigiinnginnerannut paasisanut pissutaasinnaasutut tikkuarneqarpoq inuutissarsiutit qanoq katitigaanerat. Tamatumani kommunini ataasiakkaani taakkulu isorliunerusortaanni piginnaangorsarneqarnissamat, eqaallisakkanillu suliffeqarnissamat periarfissat eqqarsaatigineqassapput.

Aamma oqaatigineqarsinnaavoq, illoqarfinnut nutserneq, illoqarfinnut annernut nutserneq aamma taaneqarsinnaamat kommunit akornanni siusinaartumik pensionisiallit amerlasusaasa nikerarnerannut pissutaasutut, aamma ilaalluni pisortat kiffartuussineranni periarfissanut qaninnerusumiilerneq soorlu peqqinnissaqarfiup kiffartuussineranut. Aamma inummut tapiissutit naatsorsortarnerisa tunniunneqartarnerisalu assigiinnginnerat taaneqarpoq.

Isumatigisinnaavarput qinnuteqartut ataasiakkaat paasiniarluarnissaat, piginnaangorsarnissaat inuttullu susinnaaneri pingaartinneqartassammata, taamaattumik inuit sulisinnaasusaasa nalilersortarnissaannut ilitsersuutip suliarineqarnissaa qilanaarluta utaqqissavarput. Inuit pisinnaasaasa nalilersortarnissaannut ilitsersuutip sukumiisup paasiuminartullu suliarineqarnissaa kiisalu sulisinnaassusaasa nalilersortarnissaannut ilitsersuummut pikkorissarnernik malitseqartitsinissaq qularnaarinnissutaaqataassapput akuersinermut assigiinnik periuseqartoqalernissaanut.

Sulliviit eqaallisakkat allallu pillugit titarnertaami 2.3-mi allaaserisani erserpoq, inuit annikillismik siusinaartumik pensionisiaqalersut, isertitatik ilaartorsinnaagaat sivikitsumik sulisarnermikkut, sulisinnaassusertik naapertorlugu. Tassunga atatillugu piginnaangorsaa-neq pissaaq suliffeqarfinni suliffissarsinikkut. Tassani oqaatigineqarpoq, sulisartut kattuffiisa sulisitsisullu isumaqatigiissutaat aqcutigalugit ugartorneqassasut sulisiteriaatsit eqaallisakkat, taamatullu aamma sulliviit eqaallisakkat pilersinniarneqartassasut isumaqatigiissusiortoqartillugu, ingerlatat annertuut aallartinneqassatillugit allatigullu sulliviit namminersortut il.il. suleqatigineqassatillugit. Aamma allassimavoq sullivinni naliginnaasuni naliginnaasunik sulinermi atugaqartitsilluni akissarsiaqartitsillunilu ilaannikkut sulisitsisoqarsinnaanaviangitsaq. Taamaattumik inatsisiliortup kissaatigaa siusinaartumik pensionisiaqartitsinermut iluarsartuussineq malitseqartinneqassasoq, anguniarlugu sullivinnik eqaallisakkanik amerlanernik pilersitsisoqarsinnaanera sullivinni namminersortuni pisortallu sullivutaanni.

Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq siusinaartumik pensionisialinnut annikillismik tigusisartunut sullivinnik eqaallisakkanik pilersitsinissamut immikkut aningaasaliisoqassasoq. Siusinaartumik pensionisiallit pillugit nutaamik inatsisiliornermut atatillugu siusinaartumik pensionisialinnik sullissinermi sipaarutit atorlugit aningaasaliisoqassasoq takorloorneqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuup tamatumunnga atatillugu erseqqissaassutigissavaa tamanna tutsuviginangitsunik eqqarsaatnik tunngaveqarsorinarmat, sulisartut sulisitsisullu siunis-sami isumaqatigiissuteqartarnissaasa ilusaanniit, kiisalu siusinaartumik pensionisialinnik sullissinerup iluani tunngavilersorluagaangitsunik sipaarutissanik oqalunnermut.

Titarnertaq 2.6-mi ikaarsaariarnermi aqqissuussinerit allaaserineqarneranni taggiinikkut eqqarsaatigineqarpoq maannakkut siusinaartumik pensionisiallit 60-t sinnerlugit ukiullit 15 procentii siusinaartumik pensionisiaqassaarumaartut nalilersueqqinneq pisimalerpat, takorloorneqarluni taakku 90 procentii piginnaangorsarneqalerumaartut sinneruttullu 10 procentit suliliveqqikkumaartut. 60-nik ukiullit nalileqqinneqartut sinnerisa 70 procentii qaffasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqalerumaartut, 20 procentit akunnattumik pensionisiaqalerumaartut kiisalu 10 procentit minnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqalerumaartut, tagginneqarpoq.

Isumaqarpugut taamatut naatsorsuinerit tunngavilersorluagaangitsut taamaakkaluartorli aamma titarnertaaq 3.2-mi iluarsartuussinermut atatillugu sipaarutissat naatsorsorneranni taakkorpiaat aamma tunngavigineqarput.

Suli sipaarutissanik taggiinissaq ajornarnerulerpoq immikkut ittuni qaffasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqalernissamut periarfissaqassasoq taaneqarmat, tassa ikaarsaariarfiup nalaani isertitsissutaasumik suliffeqalernissap tungaanut, utaqqiisaasumik ukiumi ataasiugallartumi aamma siusinaartumik pensionisiallip sulisinnaassusaa aallaavigalugu, qaffasinnerpaamik pensionisiaqarnissaa tunngavissaqanngikkaluarpalluunniit. Tassani pineqarput aamma siusinaartumik pensionisiallit sumiiffimmini isertitsissutigisinaasaminnik suliffissarsissunneqarsinnaangitsut, takuuk inatsisissatut siunnersuutip § 20-a. Taamatut pisoqakulassaaq, kommunip isorliunerusortaani taamatullu aamma ukiuni aningaasarsiornikkut ingerlanerluffiusuni.

Titarnertaaq 3-mi taaneqartutut nalimmassaanermut tunngaviit akit qaffattarnerat tunngavigalugu siusinaartumik pensionisiat naleqqussarneqartarnissaannik oqarneq tunngavilersorluagaangitsoq malunnarpoq.

Isumaqatigaarput anguniarneqarniarmat, isertitanit aalajangerneqartartunik ikiorsiissutinik tunniussinermi tamatigut pingaartinneqartassammat isertitanut paasissutissat nutaanerpaat.

Titarnertaaq 3-mi aamma oqaatigineqarpoq siusinaartumik pensionisiallit 60-t inorlugit ukiullit nalilersoqqinnissaannut sullissisut arfineq-pingasut allat pisariaqartinneqassasut aamma tagginneqarpoq nalilersuinerit sullissisup akunnerit arfineq-pingasut atortariqartassagai. Isumaqarpugut akunnernik arfineq-pingasui taggiineq appasippallaartoq, eqqarsaatigingaanii sullissinermi sullissisup inatsisinik paasisimasaqarluarluni sullissisarnissaa pissutigalugu pensionisianik annikilliliineq arsaarinninnerluunniit aalajangiinerusammata sunniuteqarluinnaqqissaartut. 3,2 millioner korusut nalilersuinnissamut immikkoortinneqartut, siunnersuutigissavarput kommunit akornanni agguarneqassasut, kommunini ataasiakkaani siusinaartumik pensionisiallit amerlassusaat naatsorsuinerit aallaavigalugu, aningaasat sisamanut assigiimmik agguannaqinagit.

Titarnertaaq 5-p ataani isummersorfigineqarpoq, inuit maannakkut pisortat ikiorsiissutaanik pisartut siusinaartumik pensionisiat iluarsartuunnerat aqutugalugu inuunnerat nerisartagaallu sunniuteqarfigineqarsinnaassasut, inuit peqqissuunissaannut iluaqusiisumik. Kissaatiginaraluaqaaq taamatut ataqatigiittoqarnissaa, eqqarsaatersuutilli tunngavilersorluagaangillat inuit immikkoortitaarnerat, ilinniarnep sivilissusaa aamma inuunermi pissutsit pissutaallutik nappaateqalersarneq pillugit kisitsisit atorlugit misissueqqammernerit naleqqiullugu.

Titarnertaat arfernanni allaqqavoq sulliviit eqaallisakkat malunnartumik amerlisinniarneqassasut. Tassunga atatillugu siunnersuutigerusupparput, kommunip sulisuisa piginnaangorsaannerit sulliviillu eqaallisakkat pillugit pikkorisarnissaannut Namminersortutik Oqartussat malunnartumik pingaarnertitsisariaqartut. Ilanngullugu erseqqissaassutigissavarput, kommune aningaasaqarnikkut ilungersunartorsiortillugu suliffiit kommunip neqerootutigisinnaasai killeqarmata taamatullu aamma kommunip inunnik appasinnerpaamik akunnattumillu pensionisiaqalersimasunik piginnaangorsaasarnissaa killeqarmat.

Inatsissatut siunnersuutip § 15-ani imm. 3-mi allassimasup "allaaserissavaa" "allaaseraa" – mut allangortinneqassasoq siunnersuutigaarput.

Inatsisissatut siunnersuutip § 35-ni allassimavoq, siusinaartumik pensionisiat, inummut tapiissut aamma meeqqamut tapiissutit pisarnertut siumoortumik qaammatikkaartumik tunniunneqartassasut. Allaffissornermi naapertuunnerusutut isigaarput, qaammammoo-rtumik kingumoortumik tunniussisoqartalertuuppat. Tamatumunnga annermik pissutaavoq, allanguutit pisullu qaammatip ingerlanerani, tunniussassanut sunniuteqarsinnaasut, ilanngunneqartalersinnaanissaat. Kommuni assersuutigalugu pensionisiatigut tunniun- neqarpallaarsimasunik utertitsiniartarnerpassuit suliarinnaassagaluarpai, pensionisialin- nut pisortanullu annertuumik pisarissersuutaasut. Siusinaarluni pensionisiat amerlasuutigut kingumoortumik tunniunneqartarmata, taamaattumik taamatut pensionisiaqalersunut siul- lerpaamik ataatsikkullu tunniussisarnermut allanguineq annerusumik sunniuteqar- tussaangilaq.

Inatsissatut siunnersuutip § 37-ani imm. 2-mi allassimasup "aalajangiinerit" *aalajangiiner- mut* allangortinnissaa siunnersuutigaarput.

Inussiarnersumik Inuulluqqusillunga/
Med venlig hilsen

Asii Chemnitz Narup

Iddimangiiu Bianco
Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut
Inuussutissarsiornermullu Ataatsimiititami
siulittaasuugallartoq

Borgmester/-i

Departementet for Familie og Justitsvæsen
Imaneq 4
Postboks 260
3900 Nuuk

Høringssvar vedrørende forslag til Inatsisartutlov om førtidspension

Overordnet set kan vi tilslutte os intentionerne bag forslaget til ny inatsisartutlov om førtidspension, hvor fokus ændres fra passiv forsørgelse til en højere grad af aktiv deltagelse på arbejdsmarkedet for de borgere, som vurderes at have en resterhvervsevne.

Vi finder det vigtigt, at fokus ændres til et ressourcefokuseret menneskesyn, hvor der stilles skarpt på de ressourcer og udfordringer den enkelte borger har, frem for alene at fokusere på den enkelte borgers mangler i relation til aktiv deltagelse på arbejdsmarkedet.

Vi kan konstatere, at det fremsendte høringsmateriale er blevet ændret i høringsperioden således, at forslaget om lokale førtidspensionsnævn er udgået uden, at et opdateret høringsmateriale herefter automatisk er blevet fremsendt til høringsparterne. Denne fremgangsmåde finder vi betænkelig, og vi vil foreslå, at det opdaterede høringsmateriale fremover automatisk eftersendes. I den udstrækning de lokale førtidspensionsnævn skulle bidrage til en mere ensartet tilkendelsespraksis undrer det os, at de uden nærmere begrundelse er udgået af forslaget midt i høringsperioden.

Generelt finder Kommuneqarfik Sermersooq det bekymrende, at forslaget tilsyneladende mangler sammenhæng med beskæftigelsesstrategi og arbejdsmarkedsområdet generelt. Ikke mindst i betragtning af, at det ville være hensigtsmæssigt at få fokus på at forebygge tilgangen til førtidspension med etablering af fastholdelsestiltag.

Under afsnit 2.1.3 i de almindelige bemærkninger til forslaget anføres, at førtidspensionsmodtagernes andel af befolkningstallet burde være nogenlunde ens i alle kommuner ud fra den antagelse, at der forefindes et nogenlunde ens sygdomsbillede m.v. i befolkningen. Som en mulig årsag til de konstaterede forskelle nævnes erhvervs sammensætning. Muligheden for revalidering og fleksjobs i de enkelte kommuner og deres yderområder skal her tages i betragtning. Yderligere vil kunne nævnes, at tendensen til urbanisering, flytningen til de større byer også kan anføres som en begrundelse for en ulige fordeling i antallet af førtidspensionsmodtagere mellem kommunerne, herunder en forbedret mulighed for at være i nærheden af offentlig service som fx sundhedsvæsenets ydelser. Dertil kommer forskelle i beregning og udbetaling af personlige tillæg.

Vi kan tilslutte os, at der lægges vægt på afklaringsforløb, revalidering og ressourceprofil for den enkelte ansøger, og ser frem til udarbejdelsen af en grundig vejledning i vurdering

af arbejdsevne. En grundig og forståelig vejledning i udarbejdelse af ressourceprofil og vurdering af arbejdsevne med opfølgende afholdelse af kurser herom kan være med til at sikre en mere ensartet tilkendelsespraksis.

Af afsnit 2.3 om fleksjob og lignende fremgår, at de personer, som tilkendes nedsat førtidspension vil skulle supplere deres indtægt ved beskæftigelse på nedsat tid, svarende til deres arbejdsevne. Fokus for revalidering skal i den sammenhæng være at finde beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked. Det nævnes her, at der, via fx overenskomster på arbejdsmarkedet, skal arbejdes på at skabe mulighed for mere fleksible beskæftigelsesformer, og at der i øvrigt generelt arbejdes på at skabe fleksible beskæftigelsesordninger i forbindelse med indgåelse af kontrakter, igangsættelser af storskalaprojekter og samarbejder med private virksomheder m.v. Det fremgår endvidere, at det i visse tilfælde ikke vil være muligt at sikre beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked på normale vilkår. Derfor udtrykker lovgiver ønsket om en opfølgning på reformen af førtidspensionsområdet, hvor der sættes yderligere fokus på etableringen af flere fleksjob i såvel privat som offentligt regi. Det foreslås derfor, at der etableres en særskilt pulje til etablering af fleksjob for førtidspensionister på nedsat ydelse. Puljen finansieres af besparelserne på førtidspensionsområdet i forbindelse med den ny førtidspensionslov.

Kommuneqarfik Sermersooq vil i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at dette forekommer baseret på løse antagelser, lige fra udformningen af fremtidige overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter til en ikke særlig underbygget antagelse om besparelser på førtidspensionsområdet.

I afsnit 2.6. om overgangsordninger antages det, ud fra et skøn, at 15 pct. af de nuværende ydelsesmodtagere under 60 år i forbindelse med revurderingen vil falde ud af førtidspensionssystemet, heraf vil 90 pct. overgå til et revalideringsforløb og 10 pct. vil komme i ordinær beskæftigelse. Af de resterende revurderinger af de under 60 årige, skønnes 70 pct. at ville blive placeret på højeste førtidspension, 20 pct. at ville blive placeret på mellemste førtidspension og endelig 10 pct. at ville blive placeret på laveste førtidspension. Vi finder ikke, at disse angivelser er særligt velunderbyggede, også henset til, at de benyttes som grundlag for udregning af de formodede besparelser ved reformen i afsnit 3.2. Det gør det endnu vanskeligere at kalkulere med besparelser når der er mulighed for, at bevilge højeste førtidspension i særlige tilfælde, i en overgangsperiode indtil der er relevant indtægtsgivende beskæftigelse, midlertidigt i maksimalt 1 år ad gangen, uagtet at førtidspensionistens arbejdsevne ikke berettiger til højeste førtidspension. Det omfatter de situationer, hvor der ikke lokalt forefindes relevant indtægtsgivende beskæftigelse for den pågældende førtidspensionsmodtager, jf. lovforslagets § 20. Denne situation vil hyppigt opstå, dels i kommunernes yderområder, dels i løbet af en konjunkturedgang.

Det fremtræder heller ikke velunderbygget, at en årlig regulering af førtidspensionen ud fra en stigning i reguleringspristallet skulle være udgiftsneutral som det fremføres under afsnit 3.

Vi kan tilslutte os bestræbelserne på, at der lægges vægt på de mest aktuelle indkomstoplysninger i forbindelse med tildeling af indkomstafhængige velfærdsydelse i det hele taget.

I afsnit 3 anføres endvidere, at revurderingen af førtidspensionsmodtagere under 60 år vil kræve ekstra 8 sagsbehandlere årsværk, og hvor en revurdering skønnes at ville kræve ca.

8 timers arbejde af en sagsbehandler. Vi finder, at 8 timer per revurdering er for lavt et skøn ud fra den betragtning, at sagsbehandlingen skal foregå retssikkerhedsmæssigt forsvarligt under hensyntagen til, at reduktion eller fratagelse af pension er meget indgribende afgørelser. Det beløb på 3,2 millioner kroner, som afsættes til revurderingen, foreslår vi bliver delt mellem kommunerne på baggrund af en fordelingsnøgle ud fra antallet af førtidspensionister i den enkelte kommune så beløbet ikke blot deles med 4.

Under afsnit 5 fremsættes nogle antagelser om, at personer, der på nuværende tidspunkt er på offentlig forsørgelse via førtidspensionsreformen kan tænkes at få påvirket livsstil og kost til gavn for folkesundheden. Det ville være ønskeligt, at der var en sådan sammenhæng, men disse antagelser fremtræder ikke validt underbyggede i forhold til nyere statistiske undersøgelser over sammenhænge mellem socialgrupper, uddannelseslængde og livsstilssygdomme.

Af afsnit 6 fremgår, at der lægges op til, at antallet af fleksjobs skal øges betydeligt. Vi vil i den sammenhæng foreslå, at der sker en væsentlig opprioritering i Selvstyrets tilbud om kurser i revalidering og fleksjobs til de ansvarlige kommunale medarbejdere på området. Vi gør samtidig opmærksom på, at der i en presset kommuneøkonomi er grænser for, hvor mange jobs kommunerne kan tilbyde og skabe til revalidering af de personer, som tildeles laveste og mellemste pension.s

I lovforslagets § 15, stk. 3, nr. 1 vil vi foreslå, at ordet "beskrive" ændres til *beskriver*.

Af lovforslagets § 35 fremgår, at førtidspension, personlige tillæg og børnetillæg udbetales månedsvis forud som hidtil. Fra et administrativt synspunkt finder vi det mere hensigtsmæssigt, at udbetalingen ændres til at ske månedsvis bagud. Dette begrundes primært med, at ændringer og begivenheder i løbet af en måned, som kan påvirke udbetalingen, kan nå at blive opfanget. Kommunerne vil fx kunne undgå mange sager om tilbagebetaling af for meget udbetalt pension med den dertil hørende ulejlighed for både pensionsmodtager og myndighed. Da førtidspension ofte tilkendes med tilbagevirkende kraft vil en sådan ændring af udbetalingstidspunkt heller ikke få nogen mærkbar betydning for pensionsmodtager i forbindelse med førtidspensionens første, akkumulerede udbetaling.

I lovforslagets § 37, 2.pkt. vil vi foreslå, at ordet "beslutningen" ændres til *beslutning*.

Inussiarnersumik Inuulluqqustillunga/
Med venlig hilsen

Asii Chemnitz Narup
Borgmesteri

Iddimariingilu Bianco
Fg. Forkvinde for Udvalget for Velfærd,
Arbejdsmarked og Erhverv